

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel. (+373 22) 23 25 79,
fax (+373 22) 23 30 20, www.ccrm.md, e-mail: ccrm@ccrm.md

nr. 06-608-20

din 29.07. 2020

Doamnei Zinaida GRECEANÏ,
Președintele Parlamentului
Republicii Moldova

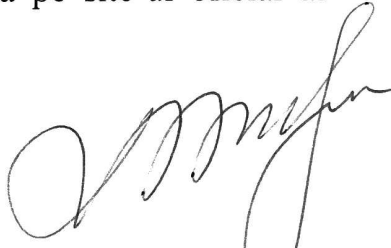
Stimată Doamnă Președinte,

Curtea de Conturi, în temeiul art.32 alin.(3) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017, precum și în conformitate cu Programele activității de audit pe anii 2019 și, respectiv, 2020, a realizat auditurile financiare ale Rapoartelor Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală în anul bugetar încheiat 2019, care s-au finalizat cu aprobarea Hotărârii nr.29 din 15 iulie 2020, și respectiv, Hotărârii nr.30 din 16 iulie 2020.

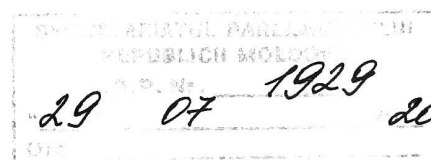
Potrivit art.6 alin.(1) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017, Vă reținem Hotărârile și Rapoartele de audit menționate la adresa electronică indicată pe site-ul oficial al Parlamentului Republicii Moldova (info@parlament.md).

Anexă: 58 file.

Cu respect,

Marian LUPU,
Președinte

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂREA nr.29

din 15 iulie 2020

cu privire la Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019

Curtea de Conturi, în prezența ministrului sănătății, muncii și protecției sociale, dna Viorica Dumbrăveanu; secretarului de stat al Ministerului Afacerilor Interne, dl Sergiu Golovaci; directorului general al Casei Naționale de Asigurări Sociale, dna Elena Țîbîrnă; directorului general adjunct al Casei Naționale de Asigurări Sociale, dna Tatiana Popa; șefului Direcției Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor, dl Maxim Ciobanu; șefului Secției rapoarte din cadrul Ministerului Finanțelor, dna Nadejda Slova; vicedirectorului Î.S. „Poșta Moldovei”, dna Eugenia Cebanenco, precum și a altor persoane cu funcții de răspundere, în cadrul ședinței video, în legătură cu instituirea stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova¹, călăuzindu-se de prevederile art.3 alin.(1), art.5 alin.(1) lit.a) și art.31 alin.(1) lit.a) din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova², a examinat Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019.

Misiunea de audit public extern a fost realizată conform Programelor activității de audit ale Curții de Conturi pe anii 2019 și, respectiv, 2020³, având drept scop oferirea unei asigurări rezonabile cu privire la faptul că Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019 nu conține, în ansamblu, denaturări semnificative cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Auditul public extern a fost planificat și s-a desfășurat în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit aplicate de Curtea de Conturi⁴.

¹ Hotărârea Parlamentului privind declararea stării de urgență nr.55 din 17.03.2020.

² Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017 (în continuare – Legea nr.260 din 07.12.2017).

³ Hotărârea Curții de Conturi nr.100 din 21.12.2018 „Privind aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2019”; Hotărârea Curții de Conturi nr.77 din 27.12.2019 „Cu privire la aprobarea Programului activității de audit a Curții de Conturi pe anul 2020”.

⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

A CONSTATAT:

Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea *Baza pentru opinia cu rezerve*, oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cerințele normelor de contabilitate și de raportare alicabil⁵.

Observațiile de audit au servit drept bază pentru exprimarea opiniei cu rezerve asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art.14 alin.(2), art.15 lit.d) și art.37 alin.(2) din Legea nr.260 din 07.12.2017, Curtea de Conturi

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019, anexat la prezenta Hotărâre.

2. Prezenta Hotărâre și Raportul de audit se remit:

2.1. Casei Naționale de Asigurări Sociale, pentru luare de atitudine și asigurarea:

2.1.1. implementării recomandărilor din Raportul de audit;

2.1.2. ajustării sistemului informațional gestionat, în aspectul modului de achitare a prestațiilor sociale către populație, și întreprinderii măsurilor ce se impun în scopul achitării tuturor drepturilor acordate beneficiarilor de prestații sociale;

2.2. Consiliului de Administrație al Casei Naționale de Asigurări Sociale, pentru documentare cu privire la rezultatele auditului și monitorizare a implementării recomandărilor înaintate;

2.3. Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării și Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, pentru examinare conform competențelor și asigurarea implementării recomandărilor din Raportul de audit;

2.4. Ministerului Finanțelor:

2.4.1. pentru asigurarea, de comun cu Casa Națională de Asigurări Sociale, a completării Instrucțiunii privind evidență contabilă și a Politicii de contabilitate ale Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum și a Normelor metodologice aferente modului de întocmire a

---

⁵ Ordinul ministrului finanțelor nr.38 din 17.02.2017 „Cu privire la aprobarea formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora” (cu modificările și completările ulterioare).

Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, cu proceduri distincte de reflectare corectă a cheltuielilor efective și a datoriilor față de beneficiarii prestațiilor sociale;

2.4.2. pentru operarea modificărilor și completărilor în Normele metodologice aferente modului de întocmire a Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.38 din 17.02.2017, cu referire la cerințele de completare a Raportului narativ privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, cu determinarea informațiilor relevante ce urmează a fi prezentate obligatoriu, prin prisma principiilor contabilității și raportării;

2.5. Întreprinderii de Stat „Poșta Moldovei”, pentru asigurarea interacțiunii și ajustării sistemelor informaționale gestionate care asistă procesul de plată a prestațiilor sociale, cu asigurarea achitării tuturor drepturilor acordate beneficiarilor;

2.6. Guvernului Republicii Moldova, pentru informare și luare de atitudine în vederea monitorizării asigurării implementării recomandărilor de audit;

2.7. Președintelui Republicii Moldova, pentru informare;

2.8. Parlamentului Republicii Moldova, pentru informare și examinare, după caz, în cadrul Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice.

3. Prin prezenta Hotărâre, se exclud din regim de monitorizare Hotărârile Curții de Conturi nr.98 din 21.12.2018 „Cu privire la conformitatea acordării pensiilor în Republica Moldova” și, respectiv, nr.39 din 21.05.2019 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2018”.

4. Prezenta Hotărâre și Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019 se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în conformitate cu art.6 alin.(2) din Legea nr.260 din 07.12.2017.

5. Prezenta Hotărâre intră în vigoare din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și poate fi contestată cu o cerere prealabilă la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile din data publicării. În ordine de contencios administrativ, Hotărârea poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr.3), în termen de 30 de zile din data comunicării răspunsului cu privire la cererea prealabilă sau din data expirării termenului prevăzut pentru soluționarea acesteia.

6. Despre acțiunile întreprinse pentru executarea subpunctelor 2.1.–2.5., cu excepția subpunctelor 2.1.2. și 2.5. din prezenta Hotărâre, se va informa Curtea de Conturi în termen de 6 luni din data intrării în vigoare a Hotărârii. Despre acțiunile întreprinse pentru executarea subpunctului 2.1.2. și punctului 2.5., se va informa Curtea de Conturi în termen de până la 01.01.2021.

7. Hotărârea și Raportul auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019 se plasează pe site-ul oficial al Curții de Conturi (<http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95>).

Marian LUPU,
Președinte

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.69, tel.: (+373) 22 23 25 79, fax: (+373) 22 23 30 20,
www.ccrm.md; e-mail: ccrm@ccrm.md

RAPORTUL auditului financiar al Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019

I. OPINIA CU REZERVE

Am auditat Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019, întocmit de Casa Națională de Asigurări Sociale, care cuprinde: Formularul nr.1 CNAS, Formularul nr.2 CNAS, Formularul nr.4 CNAS, Formularul nr.4.1 CNAS și descrierea narativă¹, inclusiv un sumar al politicilor contabile semnificative.

În opinia noastră, cu excepția efectelor unor aspecte descrise în secțiunea *Baza pentru opinia cu rezerve*, Raportul Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat oferă, sub toate aspectele semnificative, o imagine corectă și fidelă, în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil².

II. BAZA PENTRU OPINIA CU REZERVE

2.1. Cheltuielile efective pentru prestații sociale, înregistrate de Casa Națională de Asigurări Sociale (în continuare – Casa Națională sau CNAS) din ianuarie până în noiembrie reflectă plățile încasate de beneficiari și le exclud pe cele neridicate de unii. Reducerea cheltuielilor datorită plăților neîncasare, ce sunt estimate la 495,2 mil. lei (în privința la 9 din cele circa 80 de prestații existente), reprezintă o sumă semnificativă. Chiar dacă o parte din prestațiile neachitate sunt incluse ca cheltuieli în luna următoare, CNAS nu deține o analiză a valorii celor restabilite și nici auditul nu le poate estima din sistemul informațional (SI) „Protecția Socială”. Această situație reflectă punctele slabe ale SI, care este menit să asigure stabilirea/calcularea/plata prestațiilor sociale și evidența beneficiarilor, nu și contabilizarea și raportarea financiară. Neaplicarea principiului contabilității pe bază de angajamente în vederea recunoașterii cheltuielilor efective pentru perioada ianuarie-noiembrie 2019, denotă încălcarea prevederilor Legii 113/2007. Astfel, valoarea cheltuielilor efective ale prestațiilor sociale de 21.280,5 mil. lei este subevaluată și nu reprezintă valoarea deplină a lor.

2.2. Nu am putut obține probe de audit suficiente și adecvate cu privire la valoarea justă a datoriilor de 111,5 mil. lei prezentată de CNAS în Rapoartele privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat (în continuare – BASS), deoarece CNAS nu susține cele expuse prin intermediul unei analize a datoriilor. Totodată, în cazul neridicării consecutive timp de 3 sau 6 luni a prestației, CNAS anulează în evidența contabilă obligațiunea sa față de beneficiar, cu menținerea drepturilor beneficiarilor în SI „Protecția Socială”. Pe de altă parte, SI „Protecția Socială” oferă posibilitatea accesării datoriei per beneficiar și pe perioade (prin accesarea contului individual), dar nu și a informației consolidate. Astfel, nu am putut obține de sine stătător informații cu privire la valoarea totală a datoriilor față de beneficiarii prestațiilor sociale, iar confirmări de la persoane terțe nu este posibil de obținut deoarece CNAS este unicul deținător al acestor date. Prin urmare, am fost limitați în domeniul de aplicare la verificarea schemei de formare a datoriilor prezentate. Am realizat misiunea de audit în conformitate cu Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit aplicate de Curtea de Conturi³. Responsabilitățile noastre, potrivit standardelor respective, sunt expuse în secțiunea *Responsabilitățile auditorului într-un audit al rapoartelor*

¹ Raportul privind executarea indicatorilor generali ai bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.1 CNAS (conform Anexei nr.1 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat); Raportul privind executarea subprogramelor de cheltuieli ale bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.2 CNAS (conform Anexei nr.2 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat); Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat – Formularul nr.4 CNAS; Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de cheltuieli și active nefinanciare – Formularul nr.4.1 CNAS; Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat (descrierea narativă).

² Ordinul ministrului finanțelor nr.38 din 17.02.2017 „Cu privire la aprobarea formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora” (cu modificările și completările ulterioare) (în continuare – Ordinul ministrului finanțelor nr.38 din 17.02.2017).

³ Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit, puse în aplicare prin Hotărârea Curții de Conturi nr.2 din 24.01.2020 „Cu privire la Cadrul Declarațiilor Profesionale ale INTOSAI”.

financiare din prezentul Raport. Suntem independenți față de instituția auditată și am îndeplinit responsabilitățile de etică, conform cerințelor Codului etic al Curții de Conturi⁴. Considerăm că probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru opinia noastră.

III. PARAGRAF DE EVIDENȚIERE A UNOR ASPECTE

3.1. Atragem atenția asupra lipsei unor reglementări importante din partea Ministerului Finanțelor care ar defini corectitudinea completării de către CNAS a *Raportului narativ privind executarea BASS*. În acest sens, Ministerul Finanțelor a aprobat norme doar pentru executarea bugetelor autorităților/instituțiilor bugetare⁵. În circumstanțele date, Casa Națională, în *Raportul narativ privind executarea BASS*, nu a prezentat o informație adițională, cum ar fi, de exemplu, faptul că din luna decembrie 2019 a schimbat modalitatea de evaluare a cheltuielilor efective, ceea ce nu permite compararea corectă a valorii lor cu cele aprobate și, după caz, cu cele pentru anii precedenți. Respectiv, nu a explicat că majorarea datoriilor la finele anului 2019, comparativ cu 31 decembrie al anului precedent, a fost determinată, în majoritate, de revizuirea de către CNAS a modului de raportare a lor, prin transpunerea integrală a valorii datoriilor din evidența contabilă în Rapoartele privind executarea BASS. De asemenea, nu au fost incluse informații privind sancțiunile administrative aplicate pe parcursul anului, inclusiv cele pentru acțiunile de judecată pierdute în instanțe în urma contestațiilor depuse de beneficiarii prestațiilor sociale.

Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale⁶ obligă prezentarea rapoartelor anuale privind executarea bugetelor în format comparabil cu bugetele aprobate și care să cuprindă inclusiv dinamica și tendințele indicatorilor în raport cu anii precedenți, precum și alte informații relevante, iar Legea contabilității prevede că situațiile financiare se întocmesc ținând cont de cerințele calitative precum comparabilitatea⁷, cu mențiunea că absența comparabilității și orice ajustare să fie prezentate în notele explicative⁸. Astfel, carența cadrului de raportare asupra dezvoltării informațiilor în rapoarte nu oferă utilizatorilor o imagine complexă și deplină asupra factorilor ce au determinat nivelul de executare a bugetului și a rezultatului exercițiului bugetar încheiat.

3.2. Evidențiem că, potrivit normelor legale, achitarea prestațiilor se efectuează de către CNAS prin intermediul prestatorilor serviciilor de plată desemnați de către beneficiar. S-a constatat neridicarea de către beneficiari a tuturor prestațiilor sociale care au fost direcționate spre plată prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei”, aspect prezentat în evidența contabilă și în rapoarte. Una dintre cauze este faptul că transferarea mijloacelor bănești are loc pe tipuri de prestații și în zile diferite ale lunii, beneficiarul fiind nevoit să se deplaseze repetat la oficiul poștal pentru a ridica fiecare tip de prestație. Se menționează că, în Contractele de prestare a serviciilor de distribuire a prestațiilor sociale, încheiate între CNAS și Î.S. „Poșta Moldovei”, nu este indicată data când va avea loc transferul mijloacelor bănești către prestator, Casa Națională obligându-se să efectueze lunar transferul mijloacelor financiare disponibile, în sume integrale pentru plata prestațiilor

⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.50 din 29.07.2013 „Cu privire la aprobarea Codului etic al Curții de Conturi”.

⁵ Ordinul vice-ministrului finanțelor nr.164 din 30.12.2016 „Cu privire la aprobarea Cerințelor la întocmirea Raportului narativ privind executarea bugetelor autorităților/instituțiilor bugetare”.

⁶ Art.73 alin.(4) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014.

⁷ Art.6 din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

⁸ Art.29 alin.(10) din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

sociale, concomitent cu transmiterea listelor. Astfel, lipsa reglementărilor, inclusiv interne, cât și în contractele semnate cu prestatorul serviciilor de plată, referitor la ziua de transfer a mijloacelor bănești de către Casa Națională, pune în dificultate beneficiarul de a-și realiza dreptul, conduce la formarea datoriilor, precum și la neatingerea obiectivelor politicilor în domeniu.

Referitor la deciziile luate asupra graficului de transfer al mijloacelor bănești către prestatorii serviciilor de plată, CNAS nu a oferit probe și nici un răspuns distinct. Totodată, instituția a informat că organizarea procesului de plată a prestațiilor sociale către beneficiari este influențată de unele aspecte specifice, cum ar fi: disponibilitatea veniturilor proprii pentru acoperirea contravalorii prestațiilor de asigurări sociale și disponibilitatea mijloacelor financiare de la bugetul de stat pentru acoperirea prin transferuri a decalajului temporar de casă sau contractarea împrumuturilor de la bugetul de stat.

IV. ASPECTE-CHEIE DE AUDIT

Aspectele-cheie de audit sunt acele aspecte care, în baza raționamentului nostru profesional, au avut cea mai mare importanță pentru auditul Raportului Guvernului privind executarea BASS în anul 2019. Aceste aspecte au fost abordate în contextul auditului situațiilor financiare în ansamblu și în formarea opiniei noastre asupra acestora și nu oferim o opinie separată cu privire la aceste aspecte. Considerăm că aspectele descrise mai jos, deși nu au influențat opinia noastră de audit, reprezintă aspectele-cheie de audit care trebuie comunicate în Raportul nostru.

4.1. Potrivit normelor legale, atribuțiile de colectare a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și de urmărire a datoriilor la BASS revine Serviciului Fiscal de Stat. În aceste condiții, auditarea veniturilor a constat în expunerea asupra înregistrării și raportării de către CNAS a indicatorilor de venituri. Ca rezultat al reconcilierii datelor din evidența contabilă a CNAS și din Rapoartele privind executarea BASS cu cele emise de către Ministerul Finanțelor – Trezoreria de Stat și solicitate de la Serviciul Fiscal de Stat, nu au fost stabilite divergențe ale valorii contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii ale angajatorilor și ale celor individuale, precum și ale sumelor datorate la BASS înregistrate la 31 decembrie 2019.

În același timp, menționăm că suma contribuțiilor calculate per total în sectorul agrar (de 18%) a fost supraestimată de către contribuabili cu 0,01 mil. lei, iar în structură – subestimate contribuțiile datorate de angajator (12%) cu 0,2 mil. lei și supraevaluate cele compensate de la bugetul de stat (6%) cu 0,22 mil. lei⁹. Astfel, CNAS în anul 2019, în baza indicatorilor declarați, a înregistrat în evidența contabilă obligațiunile bugetului de stat în aceeași sumă eronată (0,22 mil. lei) pe care a încasat-o. În anul 2020, Casa Națională a informat Serviciul Fiscal de Stat despre erorile admise de plătitorii de contribuții la declararea indicatorilor aferenți BASS, iar pe măsura prezentării dărilor de seamă de corectare, a ajustat suma de 0,17 mil. lei compensată din bugetul de stat, inclusiv în evidența contabilă. Astfel, mai urmează a fi diminuate cu 0,05 mil. lei suma mijloacelor bănești compensate de la bugetul de stat, pe măsura prezentării de către contribuabili a dărilor de seamă de corectare.

---

⁹ Art.4 din Legea BASS pe anul 2019 nr.300/2018.

4.2. Potrivit reglementărilor¹⁰, persoanele fizice care exercită activități în calitate de zilieri în temeiul Legii nr.22/2018 privind exercitarea unei activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri, achită câte 1/12 din taxa anuală în mărime de 2.412,00 lei, pentru lunile în care au exercitat activitate necalificată cu caracter ocazional, pentru a beneficia de pensia pentru limită de vârstă sau de ajutorul de deces. Deși asigurarea este obligatorie, legislația în vigoare nu prevede mecanisme de impunere a acestei categorii de plătitori să contribuie la BASS.

Probele de audit au atestat că, în anul 2019, între CNAS și zilieri au fost încheiate doar 75 de contracte în sumă totală de 0,03 mil. lei, în timp ce estimările de audit, în baza informației solicitate de la Inspectoratul de Stat al Muncii, indică că valoarea veniturilor respective urma să fie cu 3,5 mil. lei mai mare. Astfel, din lipsa pârghiilor de verificare și impunere a zilierilor să contribuie la formarea BASS, prin încheierea Contractului de asigurare socială obligatorie, veniturile neîncasate au fost în aceeași sumă.

O altă problemă la acest capitol o constituie lipsa unui sistem electronic de evidență actualizată a zilierilor. Până la etapă actuală nu a fost instituit separat Registrul electronic al zilierilor, completat în baza extrasului din Registrul de evidență, prezentat de către beneficiar, care a avut ca scop asigurarea controlului asupra respectării legislației muncii și coordonarea activităților de control în domeniul securității și sănătății în muncă. Or, informația privind zilierii se va regăsi în Registrul electronic al salariaților (SIA RES), care este în proces de definitivare.

4.3. Pentru supraplățile de pensii, indemnizații și alocații sociale de stat, în valoare de 1,2 mil. lei, restituite prin intermediul instituțiilor financiare, tranzacțiile de calculare și achitare nu au fost reflectate în evidența contabilă corespunzător Instrucțiunii privind evidența contabilă a CNAS, în funcție de tipul lor. Potrivit explicațiilor CNAS, la prelucrarea extraselor bancare, sumele restituite prin instituția bancară de către beneficiarii de prestații sociale nu este posibil de reflectat conform normelor, deoarece nu se cunoaște cauza restituirii și tipul de plată.

V. ALTE INFORMAȚII

5.1. Subevaluarea creanțelor, urmare a:

(i) lipsei mecanismului de transmitere și înregistrare a informațiilor privind plățile de ajutor social achitate neîntemeiat beneficiarilor și identificate de Inspekția Socială, în valoare de 2,3 mil. lei. Această situație s-a creat ca urmare a faptului că dreptul la ajutor social și/sau ajutor pentru perioada rece a anului se acordă de către structurile teritoriale de asistență socială, plata se asigură de către Casa Națională prin intermediul prestatorilor serviciilor de plată, iar verificarea modului de aplicare corectă și unitară a prezentului Regulament este efectuată de către Inspekția Socială¹¹, în acest proces fragmentat nefiind prevăzut un schimb de informații între autorități referitor la plățile necuvenite. Totodată, analiza valorii ajutoarelor sociale recuperate de la beneficiari (0,7 mil. lei pentru anii 2018-2019), comparativ cu cea achitată neîntemeiat (2,3 mil. lei pentru anii 2018-2019), indică un nivel scăzut de recuperare a mijloacelor financiare (30,4%). Aceasta se explică prin lipsa unui proces bine coordonat cu referire la constatarea supraplăților și acțiunile ulterioare întreprinse pentru restituirea sumelor plătite neîntemeiat;

¹⁰ Pct.1.10 din anexa nr.1 la Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

¹¹ Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1167 din 16.10.2008.

(ii) stabilirii în Sistemul Informațional „ Protecția Socială ” a unei constante diferite pentru perioada de gestiune (cu începere din data de 15 a lunii curente și finalizate la data de 14 a lunii următoare), comparativ cu cea prevăzută în Legea contabilității¹² (care cuprinde perioada de la 1 ianuarie până la 31 decembrie), a generat erori extrapolate de audit la 0,2 mil. lei. Această eroare este caracteristică creanțelor aferente pensiilor, indemnizațiilor și alocațiilor sociale de stat plătite necuvenit beneficiarului, iar denaturările afectează acuratețea datelor înregistrate în evidența contabilă și în rapoarte;

(iii) imposibilității cuantificării creanțelor aferente suportului unic și suportului financiar necesare a fi recuperate, din lipsa evidenței contabile a sumelor achitate necuvenit din cauza că nu există un raport privind sumele plătite necuvenit. În anul 2019, valoarea prestațiilor sociale recuperate de la beneficiari a constituit 0,4 mil. lei, tranzacțiile economice fiind luate în evidență odată cu încasarea reală a mijloacelor bănești.

5.2. În evidența contabilă nu au fost înregistrate cheltuielile efective și datoriile estimate de audit la 1,7 mil. lei conform tarifului minim de distribuire de 0,7%, stabilit în Legea BASS pentru anul 2019¹³, aferente serviciilor de distribuire prin virament a prestațiilor sociale de către Î.S. „Poșta Moldovei”. Deși CNAS a beneficiat de servicii de distribuire a drepturilor sociale prin virament prestate de întreprindere, iar Legea contabilității¹⁴ obligă conducătorul entității să asigure documentarea faptelor economice ale entității și reflectarea acestora în contabilitate, facturile fiscale prezentate spre achitare nu au fost acceptate întrucât nu au fost încheiate rapoarte juridice pentru acest mod de plată.

VI. BUNA GUVERNANȚĂ

6.1. În conformitate cu Legea nr.229 din 23.09.2010¹⁵, **directorul general al CNAS este responsabil de organizarea sistemului de control intern managerial** conform Standardelor naționale de control intern în sectorul public. Obligatorietatea implementării sistemului de control intern managerial (CIM) este impusă în sectorul public în scopul consolidării răspunderii manageriale pentru gestionarea optimă a resurselor conform obiectivelor stabilite. Evaluarea de audit a sistemului CIM denotă că managementul CNAS și conducătorii subdiviziunilor structurale sunt responsabili de organizarea sistemului de control intern managerial conform Standardelor naționale de control intern în sectorul public. Astfel, Casa Națională are stabilite obiectivele strategice și cele operaționale cu indicatori de performanță. De asemenea, instituția are descrise și cartografiate 70 de procese operaționale de bază cu stabilirea acțiunilor de control, care au fost modificate și ajustate odată cu schimbarea cadrului legal ce vizează acțiunile respective. De menționat că în anul 2019 a fost realizat exercițiul-pilot de evaluare a sistemului de control intern managerial în cadrul CNAS cu suportul experților Ministerului Finanțelor al Olandei. Recomandările de consolidare a Controlului Intern Managerial au fost luate în considerare și implementate în cadrul revizuirii și aprobării Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea sistemului de Control Intern Managerial în cadrul CNAS¹⁶. Cu toate acestea, în continuare persistă necesitatea

¹² Art.32 alin.(1) din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

¹³ Art.14, Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2019 nr.300 din 30.11.2018.

¹⁴ Art.13 alin.(2) lit.f) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007.

¹⁵ Art. 4,8 și 15 din Legea nr.229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern.

¹⁶ Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea sistemului de Control Intern Managerial în cadrul CNAS, aprobat prin Ordinul nr.136- A din 09.10.2019.

îmbunătățirii procesului de înregistrare, evidență și raportare per ansamblu a indicatorilor BASS, cu asigurarea transparenței datelor și conformității Rapoartelor privind executarea BASS conform formatului solicitat de Ministerul Finanțelor.

6.2. Se menționează lipsa unificării/integrării datelor din Sistemul Informațional de evidență contabilă 1C (FMS) cu cele din Sistemul Informațional „ Protecția Socială”, precum și imposibilitatea generării unor rapoarte, cum ar fi cele aferente datoriilor față de beneficiarii prestațiilor sociale neridicate consecutiv 3 și/sau 6 luni, în funcție de tipul acesteia. De asemenea, Normele privind evidența contabilă a CNAS nu prevăd expres metodele și procedeele de evaluare, precum și de documentare a obligațiunilor față de beneficiari, care urmează a fi aplicate de entitate pentru recunoașterea și prezentarea veridică în rapoarte a valorii consolidate a acestora.

În aceste condiții, entitatea a asigurat înregistrarea și raportarea doar a datoriilor pentru ajutoare bănești de 10,3 mil. lei, din care 3,2 mil. lei aferente ajutoarelor sociale și 7,0 mil. lei – pentru perioada rece a anului, pentru care beneficiarii nu au ridicat mijloacele bănești o perioadă mai mică de 6 luni consecutiv și care se află pe contul prestatorilor serviciilor de plată. Mijloacele financiare neridicate de beneficiari 6 luni consecutiv au fost returnate la contul CNAS de către prestatorii serviciilor de distribuire a prestațiilor sociale, cu lansarea de către CNAS a procesului de înregistrare în SI „ Protecția Socială” ca plată suspendată, până la solicitarea din partea beneficiarului a reluării plății.

Faptul că ajutoarele sociale nu ajung la beneficiar și stau pe conturile prestatorului serviciilor de plată, indică asupra neatingerii depline a obiectivelor stabilite (susținerea familiilor aflate în situații dificile). Totodată, deficiențele constatate ale indicatorilor sunt semnificative și din punct de vedere calitativ, în raport cu necesitățile și veniturile cetățenilor care sunt beneficiarii mijloacelor financiare ale BASS.

6.3. Pe parcursul misiunii, atenția noastră a fost atrasă de unele deficiențe apărute pe parcursul realizării politicii statului în scopul acordării a două suporturi unice beneficiarilor de pensii și de alocații sociale de stat, cu confirmarea riscului că unii beneficiari nu au primit suportul unic. Drept cauză a neplății prestației a fost identificată neonorarea de către prestatorul de servicii de plată (Î.S. „Poșta Moldovei”) a obligațiunii contractuale sau transferarea de către CNAS a mijloacelor bănești pentru plată către Î.S. „Poșta Moldovei” în timp ce beneficiarul și-a deschis pe parcurs card bancar și/sau neridicarea de către beneficiar a suportului unic din cauza că nu s-a prezentat repetat la oficiul poștal. Prezentarea repetată a beneficiarului la oficiul poștal este impusă de faptul că mijloacele bănești pentru plata suportului au fost transferate de CNAS la prestatorul serviciilor de plată mai târziu decât cele pentru alte prestații de care beneficia cetățeanul (pentru suport unic – la data de 11 a lunii, cu excepția lunii decembrie, iar pentru pensii/alocații – în primele zile ale lunii).

Potrivit prevederilor pct.2.2. din Contractul nr.06-01/17 din 04.01.2017, Î.S. „Poșta Moldovei” și-a asumat obligațiunea să efectueze, din momentul transferării mijloacelor bănești și a listelor beneficiarilor, până în penultima zi lucrătoare a lunii, plata integrală, inclusiv a sumelor neachitate pentru lunile precedente, a prestațiilor sociale. CNAS, pe parcursul anului 2019, în urma examinării rapoartelor prezentate de întreprindere, a constatat că în unele cazuri nivelul de plată a suportului unic a constituit doar 40,7% din suma transferată în acest scop. Ulterior, s-a adresat cu solicitări

către prestatorul serviciilor de plată de a întreprinde măsurile necesare pentru valorificarea sumei neutilizate la plata suportului unic, inclusiv prin distribuirea prestației la domiciliu¹⁷. Datorită unui set de acțiuni întreprinse de CNAS pe parcurs, soldul sumelor neachitate pentru suportul unic s-a micșorat de la 2,1 mil. lei la situația din 15.08.2019 până la 0,2 mil. lei la situația din 31.12.2019. Totuși, 301 suporturi unice pentru 223 de beneficiari nu au fost plătite, iar ei nu vor avea posibilitatea de a încasa prestațiile respective în perioadele următoare, deoarece cadrul normativ în vigoare a permis utilizarea doar în anul 2019 a mijloacelor alocate în acest sens.

Dat fiind faptul că mijloacele pentru achitarea suportului unic, pe parcursul anului 2019, nu au fost restituite la bugetul de stat și se aflau în posesia CNAS, auditorul a solicitat prezentarea acțiunilor întreprinse de CNAS referitor la identificarea posibilității de prezentare a fișierului de achitare a suportului unic și a mijloacelor bănești odată cu cele pentru pensii, astfel încât să fie asigurată plata concomitentă a tuturor prestațiilor. Potrivit probelor de audit, Casa Națională a schimbat graficul de transfer a mijloacelor bănești pentru plata suportului unic abia în luna decembrie.

6.4. Auditul intern al CNAS, pe parcursul anului 2019, și-a realizat scopul de acordare a consultanței și de furnizare a asigurării obiective privind eficacitatea sistemului de control intern managerial, prin efectuarea a 10 misiuni de audit de performanță și de consiliere pe domenii-cheie. Astfel, activitățile de audit s-au axat pe evaluarea eficacității componentelor sistemului de control intern managerial instituite în cadrul mai multor procese operaționale desfășurate la Casa Națională și în subdiviziunile acesteia, oferind recomandări pentru perfecționarea acestuia și contribuind la îmbunătățirea activității entității publice. Totuși, reieșind din constatările menționate în prezentul Raport de audit, se deduce că activitățile de control urmează a fi revizuite în procesele operaționale evaluate de audit și/sau pentru subdiviziunile responsabile de verificarea, înregistrarea și raportarea indicatorilor de executare a bugetului asigurărilor sociale de stat.

6.5. Ca urmare a realizării misiunilor precedente de audit¹⁸, au fost înaintate 21 de recomandări, al căror termen-limită de implementare a expirat în luna iunie și, respectiv, în noiembrie 2019. Generalizarea acțiunilor întreprinse de către părțile responsabile denotă un nivel de peste 80% de implementare a recomandărilor înaintate prin Hotărârea nr.98 din 21.12.2018 și de 82% - pentru recomandările din Hotărârea nr.39 din 21.05.2019. Se menționează că responsabilitatea pentru implementarea recomandărilor din misiunile precedente de audit a revenit mai multor instituții implicate în procesul de elaborare a politicilor în domeniu, de stabilire și plată a prestațiilor sociale. Ambele hotărâri urmează a fi excluse de la monitorizare, recomandările neimplementare fiind reiterate în prezentul Raport de audit.

Analiza implementării recomandărilor atestă unele progrese în îmbunătățirea cadrului regulator, inclusiv a celui intern, în special cu privire la modul de înregistrare și raportare a indicatorilor BASS. De asemenea, au fost elaborate explicații metodologice necesare pentru calcularea prestațiilor sociale și au fost semnate acorduri de colaborare între CNAS și alte instituții pentru a asigura corectitudinea acordării drepturilor sociale persoanelor eligibile. Aceste acțiuni constituie încă un

---

¹⁷ Scrisorile CNAS nr.II-03/10-4089 din 22.04.2019; nr.II-03/10-5664 din 06.06.2019; nr.II-03/10-13273 din 05.12.2019.

¹⁸ Hotărârea Curții de Conturi nr.98 din 21.12.2018 „Cu privire la conformitatea acordării pensiilor în Republica Moldova”; Hotărârea Curții de Conturi nr.39 din 21.05.2019 „Cu privire la Raportul auditului financiar asupra Raportului Guvernului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul bugetar 2018”.

pas în sporirea capacității CNAS de a oferi informații veridice utilizatorilor rapoartelor și de a presta servicii calitative cetățenilor.

Totodată, unele recomandări nu au fost implementate din lipsa conlucrării eficiente și a schimbului de informații între instituțiile implicate în procesul de documentare, stabilire, plată și verificare a drepturilor sociale, precum și de faptul că unele propuneri de modificare și completare a cadrului legal nu au fost aprobate, procesul fiind unul complex și de durată. Neimplementarea recomandărilor duce la menținerea situațiilor incerte în aspectul: tratării incorecte a beneficiarilor, deoarece cadrul normativ aferent sistemului de pensii nu a fost completat cu noțiuni și prevederi clare privind situațiile și modalitatea de recalculare a pensiilor; acordării/stabilirii/revizuirii prestațiilor sociale militarilor în baza informațiilor cu riscul de a fi incomplete și/sau veridice; înregistrării și raportării supraplăților de ajutoare sociale achitate neîntemeiat, cu impact asupra plenitudinii datelor din Rapoartele privind executarea BASS; lezării în drepturi a unor cetățeni – beneficiari de ajutoare sociale.

În continuare, auditorii recomandă întreprinderea măsurilor suficiente pentru a identifica o soluție viabilă de implementare a acestor recomandări, în scopul ameliorării stării de lucruri în domeniu, prin reiterarea acestora în prezentul Raport de audit.

6.6. Pe parcursul misiunii, atenția noastră a fost atrasă asupra curențelor care, deși nu au influențat opinia de audit, denotă neconformități ale activităților de acordare a prestațiilor sociale. Astfel, evidențiem că:

(i) pentru 10 beneficiari din totalul de 45 ale căror dosare au fost verificate, pensiile fiind stabilite în anii 2018-2019, în anul 2019 le-au fost achitate nejustificat cu 0,33 mil. lei mai mult (21 %) decât li se cuvenea. Se menționează că pensia foștilor angajați ai instituțiilor de forță se finanțează integral de la bugetul de stat, iar în suma cheltuielilor nejustificate acest buget a fost afectat. Din cheltuielile nejustificate, în 93,2% de cazuri (0,31 mil. lei) este vizată pensia stabilită foștilor angajați ai MAI, cărora, la stabilirea vechimii în muncă, le-au fost incluse, de către responsabilii Inspectoratelor de Poliție, perioade cu înlesniri de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu în cadrul subdiviziunilor de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de detenție provizorie. Ca temei au servit prevederile *Ordinului MAI nr.96 din 26.03.2018 „Cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militari din cadrul MAI”* și hotărârile instanțelor de judecată care au obligat instituțiile în cadrul cărora au activat beneficiarii de a recalcula cu avantaje vechimea în muncă pentru perioada de activitate din cadrul izolatoarelor de detenție provizorie a comisariatelor de poliție, ca și pentru angajații din izolatoarele de urmărire penală, fără ca acestea din urmă să fie contestate în instanțele superioare și care, în unele cazuri, au vizat alți beneficiari decât cei nominalizați în actele judecătorești. Prin urmare, ordinul sus-menționat, care a extrapolat situația ce ține de acordarea înlesnirilor în cazul activităților în cadrul izolatoarelor de detenție provizorie, nu servește temei legal la majorarea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei.

Cu referire la temeinicia recunoașterii înlesnirilor la determinarea vechimii în muncă prevăzută de Ordinul MAI nr.96 din 26.03.2018 s-a expus și Ministerul Justiției, la solicitarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Ministerul Justiției a menționat că „*Hotărârea Guvernului*

nr.78 din 21.02.1994¹⁹ nu conține prevederile specificate în ordinul menționat. Or, Ordinul Ministerului Afacerilor Interne depășește prevederile actului normativ”.

Totodată, în corespundere cu art.16 alin.(2) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22.12.2017, actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome sunt emise sau aprobate numai în temeiul și pentru executarea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului. Actele normative respective se limitează strict la cadrul stabilit de actele normative de nivel superior, pentru executarea cărora se emit sau se aprobă și nu pot contraveni prevederilor actelor respective. De asemenea, potrivit cerințelor art.37 alin.(4) din aceeași lege, actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și ale autorităților publice autonome care vizează drepturile și interesele legitime ale omului sunt supuse expertizei juridice obligatorii și se înregistrează de către Ministerul Justiției, în modul stabilit de către Guvern;

(ii) indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă, până la 01.07.2019, au fost determinate și achitate de către angajator la locul de muncă de bază, din contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii datorate de angajator la BASS. Începând cu 01.07.2019, indemnizațiile se stabilesc de către casele teritoriale în temeiul informațiilor din certificatele medicale, transmise prin intermediul conexiunilor inter-sistemice securizate și autentificate prin semnătura electronică a persoanei responsabile a prestatorilor de asistență medicală. Ulterior, indemnizația se achită de către CNAS prin intermediul prestatorilor de servicii de plată. S-a constatat că, în 40% din dosarele examinate, termenul de 30 zile de examinare a acordării indemnizației a fost depășit, ceea ce a generat reflectarea necorespunzătoare în evidența contabilă și în rapoarte a sumei de 0,01 mil. lei în anul următor.

Totodată, evaluările auditului privind achitarea indemnizațiilor prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei” denotă că în luna septembrie au fost achitate indemnizații pentru incapacitatea temporară de muncă în proporție de 24% din suma transferată spre achitare, iar în octombrie - decembrie – aproximativ 47% din sumele transferate. Acest fapt denotă că beneficiarii nu și-au dat acordul achitării indemnizației prin proiectul salarial, informând despre acest fapt angajatorul prin cerere sau în cazul în care beneficiarul nu a desemnat prestatorul de servicii de plată conform prevederilor normative²⁰, astfel banii fiind transferați la oficiile poștale. Impactul acestei situații a condus la restituirea de către Î.S. „Poșta Moldovei” pe contul CNAS a mijloacelor financiare destinate plății indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă în proporție de aproximativ 57%.

La verificarea regularității stabilirii/recalculării pensiilor pentru limită de vârstă, de dizabilitate, precum și înregistrării/raportării cheltuielilor aferente nu s-au stabilit erori, mărimile prestațiilor și a elementelor componente (pentru acoperirea diferenței până la pensia minimă, aferente perioadelor necontributive incluse în stagiul de cotizare) fiind înregistrate separat în conturile prevăzute în acest sens, reieșind din sursa de finanțare, cu reflectare în perioadele la care se

---

¹⁹ Hotărârea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 „Cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Național Anticorupție și funcționarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administrației penitenciare”.

²⁰ Pct.109 din Regulamentului cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 108 din 03.02.2005.

referă. Totodată, s-a confirmat corectitudinea înregistrării datelor în SI „ Protecția Socială”, urmare a contrapunerii datelor cu documentele anexate la dosarul beneficiarului.

Au fost examinate trei petiții privind corectitudinea stabilirii mărimii pensiei pentru limită de vârstă, reieșind din documentele anexate la dosarele de pensionare ale petiționarilor. S-a constatat că mărimile prestațiilor abordate au fost calculate de către Casa Națională conform cadrului legislativ în vigoare la perioada respectivă, apoi majorate reieșind din coeficientul indexărilor anuale și valorizărilor prevăzute. Rezultatele determinării și evaluării tuturor circumstanțelor care au stat la baza stabilirii pensiei, și anume: stagiul de cotizare realizat și venitul asigurat confirmate corespunzător, nu au stabilit erori.

VII. PREZENTAREA BUGETULUI

Bugetul asigurărilor sociale de stat reprezintă totalitatea veniturilor, cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor și gestionarea sistemului public de asigurări sociale²¹. Acesta face parte din bugetul public național și se administrează independent de alte bugete componente ale bugetului public național²². Administrarea bugetului asigurărilor sociale de stat și implementarea programelor în conformitate cu obiectivele și indicatorii de performanță asumați i-a revenit Casei Naționale de Asigurări Sociale²³. Astfel, contabilitatea executării bugetului asigurărilor sociale de stat se ține de către Casa Națională potrivit normelor aprobate de Ministerul Finanțelor²⁴, în baza propriului Plan de conturi contabile și Instrucțiunii cu privire la evidența contabilă în CNAS coordonată cu Ministerul Finanțelor. CNAS întocmește și publică rapoarte privind executarea bugetului pe care îl administrează²⁵, în conformitate cu termenele și cerințele stabilite de Ministerul Finanțelor²⁶.

Bugetul asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 a fost aprobat inițial la venituri și cheltuieli în sume egale de 21.427,4 mil. lei. Ca rezultat al operării modificărilor și completărilor, parametrii BASS au fost precizați la venituri până la 21.869,9 mil. lei și la cheltuieli – de 21.886,9 mil. lei, cu un deficit în sumă de 17,0 mil. lei. În urma analizei exercițiului bugetar încheiat la 31 decembrie 2019, s-a constatat că veniturile executate în sumă de 21.748,3 mil. lei au fost cu 121,5 mil. lei (0,6%) sub nivelul precizat, iar cheltuielile de casă în sumă de 21.602,3 mil. lei – cu 284,6 mil. lei (1,3%) sub nivelul celor precizate. În aceste condiții, exercițiul bugetar s-a soldat cu un excedent de 146,0 mil. lei. Sinteza bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 se prezintă în tabelul ce urmează.

---

²¹ Art.1 din Legea nr.489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

²² Art.10 din Legea nr.489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale.

²³ Art.22 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25.07.2014 (în continuare – Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale).

²⁴ Art.26 din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007 (în continuare – Legea contabilității).

²⁵ Art.72 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale.

²⁶ Art.74 din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale.

Executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019

Denumirea	Executat, anul 2018	Plan		Executat anul curent	Executat față de precizat		Executat anul curent față de anul precedent	
		aprobat pe an	precizat pe an		devieri (+/-)	în %	devieri (+/-)	în %
Venituri, mil. lei	19.790,3	21.427,4	21.869,9	21.748,3	-121,5	99,4	1.958,0	109,9
Cheltuieli, mil. lei	19.426,5	21.427,4	21.886,9	21.602,3	-284,6	98,7	2.175,8	111,2

Sursa: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la situația din 1 ianuarie 2020 (Formularul nr.1 CNAS).

În anul de referință, atât veniturile, cât și cheltuielile au înregistrat o majorare față de anul 2018 cu 1.958,0 mil. lei și, respectiv, cu 2.175,8 mil. lei. O analiză detaliată a executării BASS în anul 2019, precum și a factorilor care au influențat executarea acestuia se prezintă în Anexa nr.1 la Raportul de audit.

VIII. RECOMANDĂRI

Recomandări Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale:

1. să stabilească modalitățile de transmitere a informației privind plățile achitate necuvenit beneficiarilor de ajutor social și de ajutor pentru perioada rece a anului, constatate de către organele de control abilitate, pentru asigurarea plenitudinii înregistrării și raportării acestora de către CNAS (Secțiunile V și VI, Observația 5.1. (i) și Observația 6.5);

2. să stabilească, în actele normative, măsurile ce urmează a fi întreprinse și autoritățile responsabile, pentru asigurarea legalității constatării și recuperării de la beneficiari a plăților achitate necuvenit pentru ajutor social și pentru perioada rece a anului (Secțiunea V, Observația 5.1 (i));

3. să reducă termenul de restituire, pe contul corespunzător al Casei Naționale de Asigurări Sociale, a sumelor ajutorului social și ajutorului pentru perioada rece a anului nesolicitate de beneficiari, de la 6 luni consecutive la 3 luni consecutive (Secțiunea VI, Observația 6.2);

4. să asigure accesul direcțiilor teritoriale de asistență socială la bazele de date ale instituțiilor care dețin informații privind sursele și mărimea veniturilor solicitanților de ajutoare sociale (Secțiunea VI, Observația 6.5.);

5. să elaboreze, **de comun cu CNAS și cu autoritățile de forță**, și să aprobe, în modul stabilit, propuneri privind modificarea/completarea cadrului legislativ-normativ, în vederea descrierii clare și exhaustive a instrumentelor, mecanismelor, tehnicilor și procedurilor de calculare a vechimii în muncă și a soldei (câștigului) din care se calculează pensia (Secțiunea VI, Observația 6.5.);

6. să elaboreze și să înainteze amendamentele la cadrul normativ aferent sistemului de pensii, ce ar conține noțiuni („recalcularea pensiei”, „reexaminarea pensiei”, „circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare”, „venitul asigurat” ș.a.) și prevederi care să reglementeze

situațiile și modalitatea de recalculare a pensiilor stabilite, precum și de justificare a „circumstanțelor noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat”, care servesc temei pentru reexaminarea pensiei (Secțiunea VI, Observația 6.5.);

7. să întreprindă măsuri, **de comun cu direcțiile teritoriale de asistență socială, Casa Națională de Asigurări Sociale și Î.S. „Poșta Moldovei”**, în vederea reluării plăților neachitate la timp ale ajutorului social (5185 de plăți) și ajutorului pentru perioada rece a anului (14174 de plăți), prin prisma prevederilor cadrului normativ (Secțiunea VI, Observația 6.5.);

8. să elaboreze și să înainteze, în modul stabilit, propuneri de ajustare a cadrului normativ ce reglementează acordarea înlesnirilor la calcularea vechimii în muncă angajaților cu activități în cadrul izolatoarelor de detenție provizorie din inspectoratele de poliție, în vederea excluderii litigiilor în instanțele de judecată (Secțiunea VI, Observația 6.6. (i));

Recomandare instituțiilor de forță (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării):

9. să dispună elaborarea și aprobarea proceselor de control intern ce ar asigura responsabilizarea angajaților și confirmarea documentară a informațiilor din actele privind vechimea în muncă și solda (câștigul), prezentate către organul de asigurări sociale, în baza cărora se acordă dreptul la pensie și se stabilește mărimea prestației (Secțiunea VI, Observația 6.5.);

Recomandare Ministerului Afacerilor Interne:

10. să aducă Ordinul nr.96 din 20.03.2018 „Cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militar din cadrul Ministerului Afacerilor Interne”, în corespundere cu normele art.16 alin.(2) și art.37 alin.(4) ale Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22.12.2017 (Secțiunea VI, Observația 6.6.);

Recomandare Ministerului Educației, Culturii și Cercetării:

11. să soluționeze cazul de suspendare neîntemeiată, pentru un beneficiar, a indemnizației de călătorie acordate sportivilor de performanță care s-au retras din activitate (Secțiunea VI, Observația 6.5.);

Recomandări Casei Naționale de Asigurări Sociale:

12. să asigure, prin conlucrare cu Serviciul Fiscal de Stat, corectarea Dărilor de seamă prezentate eronat de către contribuabili, prin regularizarea sumei de 0,05 mil. lei de la bugetul de stat pentru compensarea contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii prevăzute pentru angajatorii din agricultură (Secțiunea IV, Observația 4.1.);

13. să determine, de comun cu Inspectoratul de Stat al Muncii și Serviciul Fiscal de Stat, modalitatea privind schimbul de date în vederea asigurării evidenței zilierilor și a contribuțiilor sociale ale acestora până la lansarea Registrului electronic al salariaților (Secțiunea IV, Observația 4.2.);

14. să aducă în concordanță modul de înregistrare a tranzacțiilor de restituire a supraplăților de către beneficiari prin intermediul instituțiilor financiare cu prevederile Instrucțiunii de evidență contabilă (Secțiunea IV, Observația 4.3.);

15. să evalueze procesul de formare a rapoartelor în SI „Protecția Socială”, reieșind din normele de evidență și rapoarte financiară, în vederea identificării riscurilor și estimării impactului valoric asupra situațiilor financiare, precum și asigurării corelării politicilor de reglementare a metodelor de contabilitate specifice asupra perioadei de gestiune stabilite ca constantă în SI „Protecția Socială”, ceea ce ar permite reconcilierea datelor utilizate la întocmirea rapoartelor (Secțiunea V, Secțiunea 5.1. (ii));

16. să identifice, să evalueze și să includă în evidența contabilă și în rapoarte creanțele privind suportul financiar și suportul unic, precum și datoriile corespunzătoare pentru prestarea serviciilor de distribuire a prestațiilor sociale către beneficiari, reieșind din operațiunile economice care au avut loc (Secțiunea V, Observația 5.1. (iii) și Observația 5.2.);

17. să intensifice efectuarea controlului asupra autenticității actelor ce confirmă vechimea în serviciu și solda (câștigul), eliberate de organele abilitate, în baza prevederilor art.49 alin.(3) din Legea nr.1544-XII din 23.06.1993 privind asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri (secțiunea VI, Observația 6.6. (i));

18. să monitorizeze procesul de stabilire în termen a indemnizației de incapacitate temporară de muncă (secțiunea VI, Observația 6.6. (ii)).

IX. RESPONSABILITĂȚILE CELOR ÎNSĂRCINAȚI CU GUVERNANȚA PENTRU RAPOARTELE GUVERNULUI

Responsabilitatea Guvernului, în domeniul finanțelor publice, este de a exercita conducerea generală a activității executive în domeniul gestionării finanțelor publice, în conformitate cu principiile și regulile stabilite²⁷.

Responsabilitatea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale a constat în monitorizarea și analiza executării BASS²⁸.

Responsabilitatea Ministerului Finanțelor ține de²⁹:

- elaborarea și aprobarea, în baza Legii contabilității și în conformitate cu Planul de conturi contabile, a metodologiei privind evidența contabilă în sistemul bugetar, inclusiv privind contabilitatea executării BASS;

- elaborarea și aprobarea metodologiei privind implementarea cadrului normativ-legal în domeniul finanțelor publice, inclusiv privind evidența contabilă și raportarea bugetelor componente ale bugetului public național, precum și acordarea asistenței metodologice în procesul bugetar.

Responsabilitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale a constat în pregătirea și prezentarea fidelă către Guvern, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Finanțelor a rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil și asigurarea publicării acestora³⁰. Totodată, conducătorul Casei Naționale este responsabil de implementarea unui sistem de control intern, care asigură întocmirea rapoartelor ce nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraudă sau de eroare.

Directorul general al Casei Naționale de Asigurări Sociale este responsabil de pregătirea și prezentarea fidelă a Raportului Guvernului privind executarea BASS pentru anul 2019, în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil³¹. De asemenea, responsabilitatea managementului este de a organiza și a implementa sistemul de control intern³², în scopul de a asigura desfășurarea

²⁷ Art.19 din Legea nr.181 din 25.07.2014.

²⁸ Art.22 din Legea privind controlul financiar public intern nr.229 din 23.09.2010.

²⁹ Legea nr.181 din 25.07.2014; Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

³⁰ Art.22 din Legea nr.181 din 25.07.2014.

³¹ Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007; Ordinul ministrului finanțelor nr.118 din 06.08.2013 „Privind aprobarea Standardelor Naționale de Contabilitate”; Ordinul ministrului finanțelor nr.38 din 17.02.2017 „Cu privire la aprobarea formularelor Rapoartelor privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat și Normelor metodologice privind modul de întocmire a acestora”.

³² Art. 13 alin.(2) lit. e) din Legea contabilității nr.113-XVI din 27.04.2007.

și organizarea eficientă a activității entității, inclusiv respectarea strictă a integrității activelor, prevenirea și descoperirea cauzelor de fraudă și eroare, exactitatea și plenitudinea datelor raportate, precum și pregătirea oportună a informațiilor financiare credibile. Totodată, la întocmirea situațiilor financiare, conducerea este responsabilă de evaluarea capacității autorității de a-și continua activitatea în baza principiului continuității activității.

X. RESPONSABILITĂȚILE AUDITORULUI ÎNTR-UN AUDIT AL RAPOARTELOR FINACIARE

Responsabilitatea noastră este de a planifica și a realiza misiunea de audit, cu obținerea probelor suficiente și adecvate în vederea susținerii bazei pentru opinia de audit. Obiectivele noastre sunt: obținerea unei asigurări rezonabile că rapoartele financiare nu sunt afectate de denaturări semnificative, cauzate de fraude sau erori, precum și emiterea unei opinii.

Asigurarea rezonabilă este un nivel ridicat de asigurare, dar nu este o garanție că un audit efectuat în conformitate cu Standardele Internaționale va detecta întotdeauna o denaturare semnificativă atunci când ea există. Denaturările pot fi urmare a fraudelor sau erorilor. Totodată, denaturările pot fi considerate semnificative dacă, în mod individual sau în ansamblu, pot influența deciziile economice ale utilizatorilor acestor rapoarte financiare consolidate.

O descriere suplimentară a responsabilităților auditorului într-un audit al rapoartelor financiare este plasată pe site-ul Curții de Conturi, la adresa: <http://www.ccrm.md/activitatea-curtii-de-conturi-1-25>. Această descriere face parte din Raportul nostru de audit.

Semnătura auditorului:

Echipa de audit:

Șeful echipei de audit,

Șef al Direcției audit I în cadrul Direcției generale de audit II,

Elena Ciochină

Auditor public principal,

Auditor public principal,

Irina Rogaciov

Elena Cebotari

Auditor public superior,

Auditor public,

Elena Mirciu

Ana Miron

Responsabil de monitorizarea și asigurarea calității auditului:

Șeful Direcției generale de audit II,

Sofia Ciuvalschi

**Analiza executării bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019
și a factorilor ce au influențat executarea**

Executarea bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019 s-a realizat în condițiile Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 nr.300 din 30.11.2018, prin care indicatorii BASS au fost stabiliți la venituri – în sumă de 21.427,8 mil. lei, și la cheltuieli – în sumă de 21.427,8 mil. lei. Pe parcursul anului 2019, indicatorii bugetului asigurărilor sociale de stat au fost modificați³³, iar ca urmare, aceștia au fost stabiliți la venituri – în sumă de 21.869,9 mil. lei, și la cheltuieli – în sumă de 21.886,9 mil. lei, cu un deficit în sumă de 17,0 mil. lei.

Necesitatea modificării indicatorilor BASS a fost dictată de punerea în aplicare, pe parcursul anului 2019, a unor decizii cu impact financiar neprevăzut în buget:

- modificarea modului de determinare a coeficientului indexării, conform modificărilor operate în Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în urma căreia pensiile au fost indexate cu 5,3%, coeficient determinat din media creșterilor anuale a indicilor prețurilor de consum pentru ultimii 3 ani, față de 3,2%, prevăzut la aprobare, reieșind din creșterea anuală a indicelui prețurilor de consum pentru anul precedent;
- majorarea, începând cu 01.07.2019, a cuantumului indemnizației unice la nașterea copilului, de la 6.303 lei până la 7.911 lei;
- majorarea, începând cu 01.11.2019, a cuantumului ajutorului pentru perioada rece a anului, de la 350 lei până la 500 lei;
- acordarea suportului unic în cuantum de 600 lei beneficiarilor de pensii și alocații sociale, al cărui cuantum nu depășește 2.000 lei;
- implementarea, începând cu 1 decembrie 2018, a Legii privind sistemul unitar de salarizare în sector bugetar nr.270/2018.

Precizările indicatorilor bugetari au fost influențate și de numărul beneficiarilor și al mărimilor medii ale prestațiilor sociale pe fiecare tip de prestație socială, precum și de nivelul executării BASS pe parcursul anului bugetar 2019. Totodată, revizuirea de către Ministerul Economiei și Infrastructurii a prognozei principalilor indicatori macroeconomici pentru anul 2019, reieșind din evoluția dezvoltării economiei de la începutul anului și estimările până la finele anului de gestiune, de asemenea a influențat necesitatea precizării indicatorilor BASS atât la partea de venituri, cât și la partea de cheltuieli.

Ponderea veniturilor totale executate ale bugetului asigurărilor sociale de stat în Bugetul Public Național (în continuare - BPN) a constituit 34,5%, iar ca pondere în Produsul Intern Brut (PIB) – 10,4%. Față de anul 2018, ponderea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în BPN s-a majorat cu 0,4%, iar ponderea în PIB – cu 0,1%.

Ponderea cheltuielilor totale executate ale bugetului asigurărilor sociale de stat în BPN a constituit 32,7%, iar ca pondere în PIB – 10,3%. Față de anul 2018, ponderea cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat în BPN s-a majorat cu 0,1%, iar ponderea în PIB – cu 0,2%. Evoluția executării bugetului asigurărilor sociale de stat se prezintă în următorul tabel.

³³ Legea nr.25 din 11.03.2019 pentru modificarea Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 nr. 300/2018; Legea nr. 105 din 15.08.2019 pentru modificarea Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 nr.300/2018 și prin Hotărârea Guvernului nr.589 din 27 noiembrie 2019 privind redistribuirea unor alocații aprobate prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019 nr. 300/2018.

Evoluția executării bugetului asigurărilor sociale de stat în perioada 2017-2019

	Unitate de măsură	Executat		
		2017	2018	2019
Venituri, total	mil. lei	17.818,7	19.790,3	21.748,3
Devieri +/- față de anul precedent	mil. lei	2.758,1	1.971,6	1.958,0
Ponderea în BPN	%	33,4	34,1	34,5
Ponderea în PIB	%	10,0	10,3	10,4
Cheltuieli, total	mil. lei	17.614,6	19.426,5	21.602,3
Devieri +/- față de anul precedent	mil. lei	2.649,8	1.811,9	2.175,8
Ponderea în BPN	%	32,3	32,6	32,7
Ponderea în PIB	%	9,8	10,1	10,3
Deficit (-)/Excedent (+)	mil. lei	204,2	363,8	146,0
Devieri +/- față de anul precedent	mil. lei	108,3	159,6	-217,8
Ponderea în BPN	%	-17,8	-22,6	-4,8
Ponderea în PIB	%	0,11	0,19	0,07

Sursa: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat (Formularul nr.1 CNAS) pentru anii 2017-2019, www.statistica.gov.md

Pe parcursul anului 2019, CNAS a fost supusă unor provocări privind implementarea în termene restrânse a unui șir de inițiative politice în domeniul social, precum și a multitudinii de modificări ale cadrului normativ; recalcularea pensiei persoanelor care au activat 15 și mai mulți ani după stabilirea dreptului la pensie; acordarea suportului unic unor beneficiari de pensii și alocații sociale de stat.

Pe parcursul anului 2019, CNAS a preluat funcțiile privind stabilirea și plata unor tipuri de prestații noi, după cum urmează:

- ajutorul de șomaj și alocația de integrare sau reintegrare profesională a șomerilor;
- indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă;
- indemnizațiile acordate familiilor cu copii, indemnizațiile de maternitate și paternale angajaților structurilor de forță;

De asemenea, Casa Națională a lansat pe pagina oficială serviciile „Calculatorul vârstei de pensionare” și „Statutul certificatului medical”.

Cu privire la realizarea veniturilor, încasările la BASS au fost în sumă totală de 21.748,3 mil. lei, cu 0,6 la sută, sau cu 121,5 mil. lei mai puțin față de prevederile anuale precizate. În structura veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2019, resursele proprii au constituit 63,4%, iar transferurile de la bugetul de stat 36,6%. Executarea veniturilor totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și structura acestora se prezintă în următorul tabel.

Tabelul nr. 2

Executarea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2018-2019 (mil. lei)

Indicatorii	Anul 2018, executat	2019			Ponderea în suma totală (%)	Executat 2019, față de:			
		aprobat	precizat	executat		executat 2018		precizat 2019	
						(+/-)	%	(+/-)	%
A	1	2		4	5	6	7	8	9
Venituri, total	19.790,3	21.427,4	21.869,9	21.748,3	100	1958,0	109,9	-121,5	99,4
1. Resurse proprii ale BASS	13.120,1	12.852,0	13.711,4	13.791,4	63,4	671,3	105,1	80,0	100,6
1.1. Contribuții și prime de asigurări sociale de stat obligatorii, inclusiv	13.037,9	12.770,0	13.583,6	13.635,8	98,9	597,8	104,6	52,2	100,4
- contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii virate de angajatori	10.123,2	9.588,0	10.229,9	10.244,6	75,1	121,4	101,2	14,7	100,1
- contribuții individuale de asigurări sociale de stat obligatorii	2.770,5	3.049,0	319,0	3.239,1	23,8	468,6	116,9	41,1	101,3
- contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice ce își desfășoară activitatea pe cont propriu	71,2	79,1	79,1	81,3	0,6	10,1	114,2	2,1	102,7
- contribuții de asigurări sociale de stat individuale virate de persoanele fizice care au încheiat contract individual	5,4	4,8	4,8	6,1	0,04	0,7	112,7	1,3	126,7
- contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de titularii de patentă de întreprinzător	40,1	49,1	49,1	42,9	0,3	2,8	107,1	-6,2	87,4
- contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii, virate de persoanele fizice, proprietarii de terenuri agricole	0,06	0,0	0,0	54,1	0,0	-0,01	84,3	54,1	x
- majorarea de întârziere	20,4	0,0	16,7	15,6	0,1	-4,8	76,5	-1,1	93,7

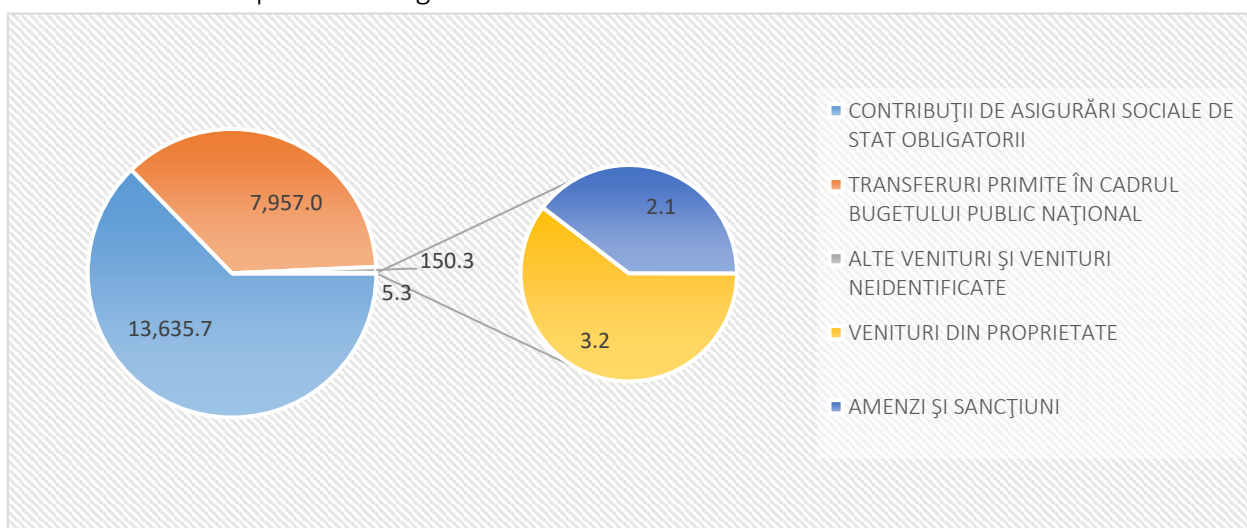
(penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen de către angajatori a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii										
- majorarea de întârziere (penalitatea) calculată pentru neachitarea în termen a contribuțiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii	7,0	0,0	6,0	6,1	0,04	-0,9	86,9	0,09	101,5	
1.2. Alte venituri	82,1	82,0	127,8	155,6	1,1	73,5	189,4	27,8	121,8	
2. Transferuri primite în cadrul bugetului public național	6.670,2	8.575,3	8.158,5	7.957,0	36,6	1.286,8	119,3	-201,5	97,5	
2.1. Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	5.556,4	5.735,7	6.020,8	5.969,3	75,0	412,9	107,4	-51,5	99,1	
<i>inclusiv:</i>										
- transferuri pentru plata prestațiilor de asistență socială	5.493,3	5.663,4	5.944,5	5.893,0	98,7	399,7	107,3	-51,5	99,1	
- transferuri pentru compensarea diferenței de tarife de asigurări sociale de stat obligatorii în sectorul agrar	63,0	72,1	75,8	75,8	1,3	12,9	120,5	0,0	100	
- transferuri pentru sumele anulate ale contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii în legătură cu scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița-Tiraspol de plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii	0,1	0,2	0,4	0,4	0,0	0,3	298,6	0,0	100	

2.2.	Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat	1.113,9	2.839,7	2.137,7	1.987,7	25,0	873,9	178,5	-150,0	93,0
------	--	---------	---------	---------	---------	------	-------	-------	--------	------

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2018, 2019 (Formularul nr.4 CNAS).

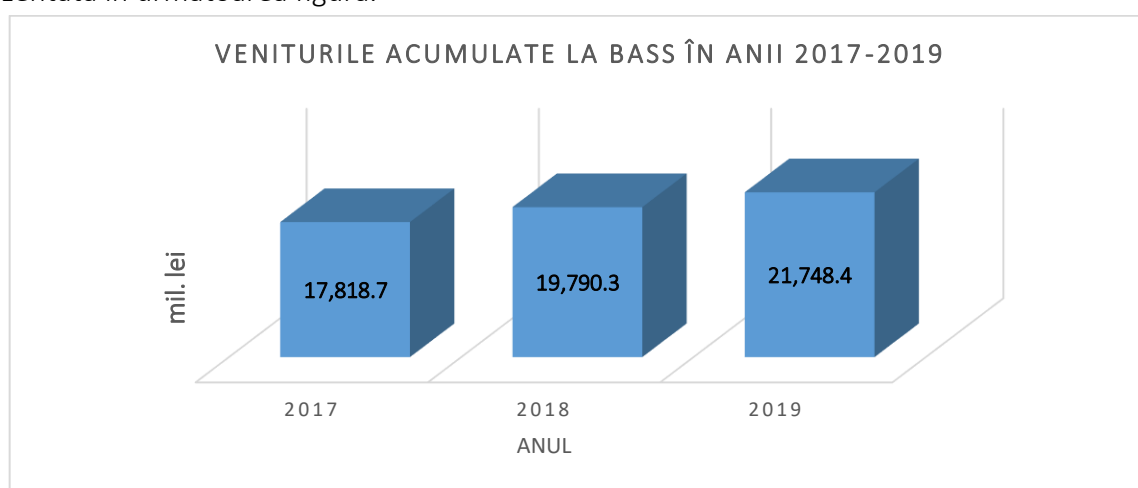
Ponderea cea mai semnificativă a veniturilor o prezintă contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, urmată de transferurile primite din cadrul bugetului public național. Structura veniturilor BASS se prezintă în figura ce urmează.

Figura nr.1 Structura veniturilor BASS în anul 2019, mil. lei

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2019 (Formularul nr.4 CNAS).

Pe parcursul ultimilor ani, veniturile acumulate în BASS au înregistrat un trend pozitiv. Dinamica acumulării veniturilor totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat în ultimii trei ani este prezentată în următoarea figură.

Figura nr.2 Dinamica acumulării veniturilor totale ale BASS în anii 2017-2019

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2017-2019.

Reieșind din necesarul de mijloace financiare și conform cererilor de finanțare, din bugetul de stat s-au transferat 7.957,0 mil. lei, cu executarea prevederilor anuale la nivel de 97,5 la sută. Comparativ cu anul 2018, suma transferurilor bugetului de stat la bugetul asigurărilor sociale de

stat a fost cu 1.286,8 mil. lei, sau cu 19,3 la sută, mai mare.

Ponderea majoră a transferurilor bugetului de stat (75%) revine *Transferurilor curente primite cu destinație specială* între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat, care au fost executate în sumă de 5.969,3 mil. lei, sau la nivel de 99,1 la sută, din prevederile anuale, iar comparativ cu anul 2018 – cu 412,9 mil. lei, sau cu 7,4 la sută, mai mult.

Suma transferurilor cu destinație specială include:

- transferurile pentru plata prestațiilor de asistență socială, care conform legislației sunt finanțate din bugetul de stat și acordate unor categorii de populație prin intermediul CNAS – 5.893,0 mil. lei;
- transferurile pentru compensarea diferenței de tarife de asigurări sociale de stat obligatorii în sectorul agrar (6%) – 75.8 mil. lei;
- transferurile pentru compensarea veniturilor ratate ale bugetului asigurărilor sociale de stat, în legătură cu scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Râbnița - Tiraspol de plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii – 0,4 mil. lei.

Transferurile curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat pentru acoperirea deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat au fost executate în sumă de 1.987,7 mil. lei, sau 93,0 la sută din prevederile anuale. Mijloacele financiare respective au fost utilizate pentru acoperirea insuficienței de venituri proprii pentru acoperirea cheltuielilor proprii și a decalajului temporar de casă, reieșind din necesitatea asigurării plății prestațiilor sociale în termenele stabilite.

Referitor la partea de cheltuieli a BASS, se atestă că în anul 2019, din suma totală a cheltuielilor efective de 21.681,9 mil. lei, cheltuielile pentru prestațiile sociale au constituit 98,2 la sută. Cheltuielile totale ale BASS se prezintă în următorul tabel.

Tabel nr.3

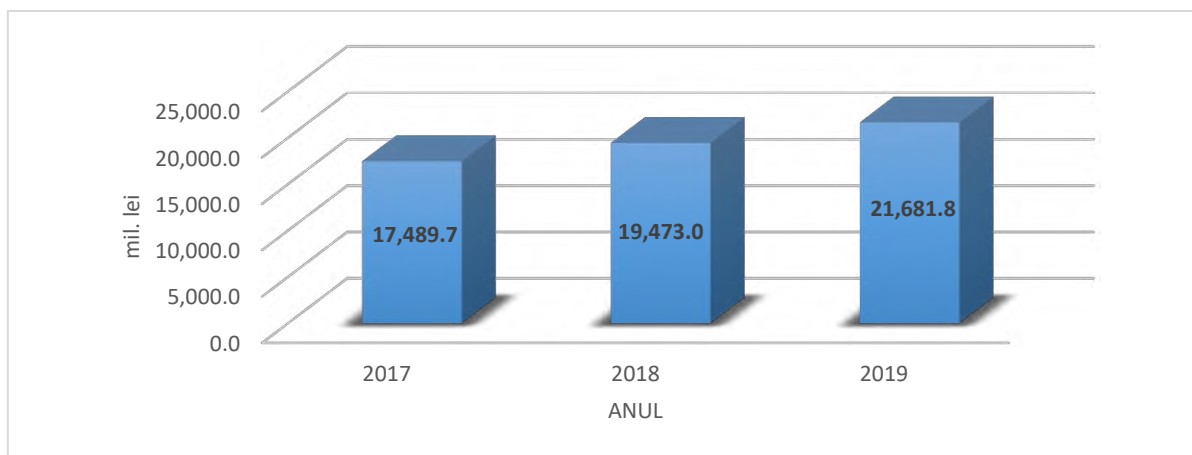
Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2019 (mil. lei)

Indicatorii	Cod Eco	2019					Devieri			
		aprobat	precizat	executat	efectiv	pondera în suma totală	executat față de precizat		efectiv față de precizat	
							(+/-)	%	(+/-)	%
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Cheltuieli, total	2+3	21.427,4	21.886,9	21.602,3	21.681,8	100	-284,6	98,7	-205,1	99,1
Cheltuieli	2	21.403,5	21.866,5	21.589,8	21.669,5	99,9	-276,6	98,7	-196,9	99,1
Cheltuieli de personal	21	119,3	152,0	142,9	145,3	0,7	-9,1	94,0	-6,7	95,6
Bunuri și servicii	22	232,2	280,	235,8	237,0	1,1	-45,1	83,9	-43,9	84,4
Prestații sociale	27	21.048,6	21.428,4	21.206,2	21.282,1	98,2	-222,2	99,0	-146,3	99,3
Alte cheltuieli	28	3,4	5,1	4,9	5,1	0,0	-0,2	95,6	-0,1	98,6
Active nefinanciare	3	23,9	20,4	12,5	12,3	0,1	-8,0	61,1	-8,1	60,1

Mijloace fixe	31	18,9	15,7	8,9	8,9	71,3	-6,7	56,9	-6,7	56,9
Stocuri de materiale circulante	33	3,1	3,1	2,1	1,9	16,8	-1,0	68,2	-1,2	61,7
Mărfuri	35	1,8	1,7	1,5	1,5	11,8	-0,2	86,4	-0,2	86,6

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2019.

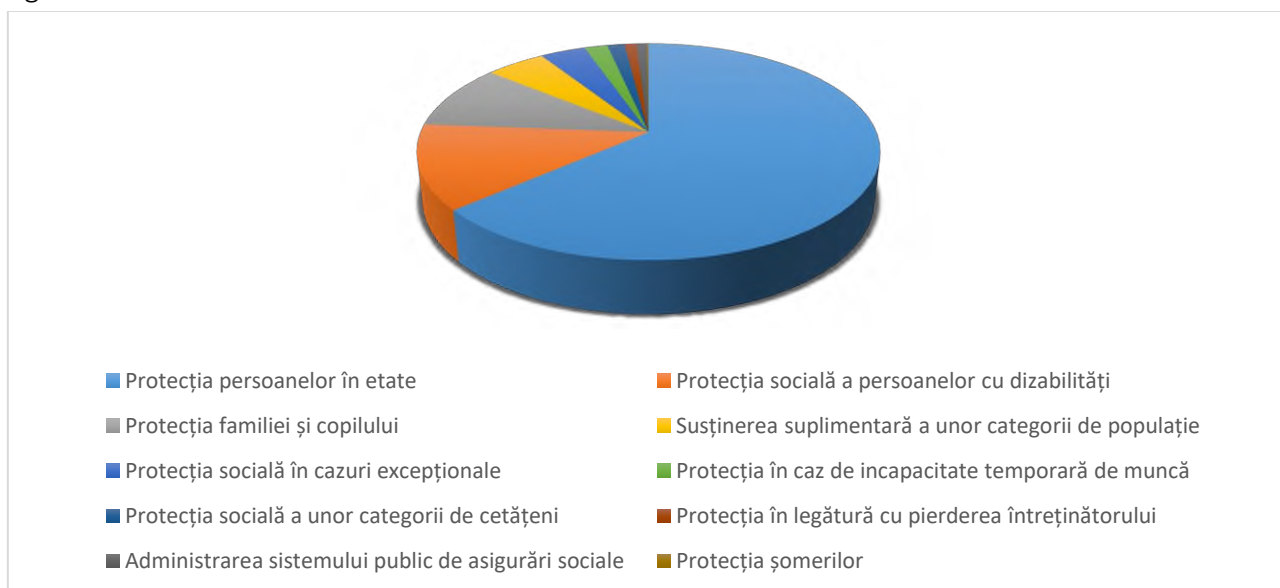
Dinamica cheltuielilor efective ale bugetului asigurărilor sociale de stat în ultimii 3 ani a înregistrat o creștere ce se prezintă în figura de mai jos:

Figura nr. 3 Dinamica cheltuielilor efective ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anii 2017-2019

Sursă: Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anii 2017-2019.

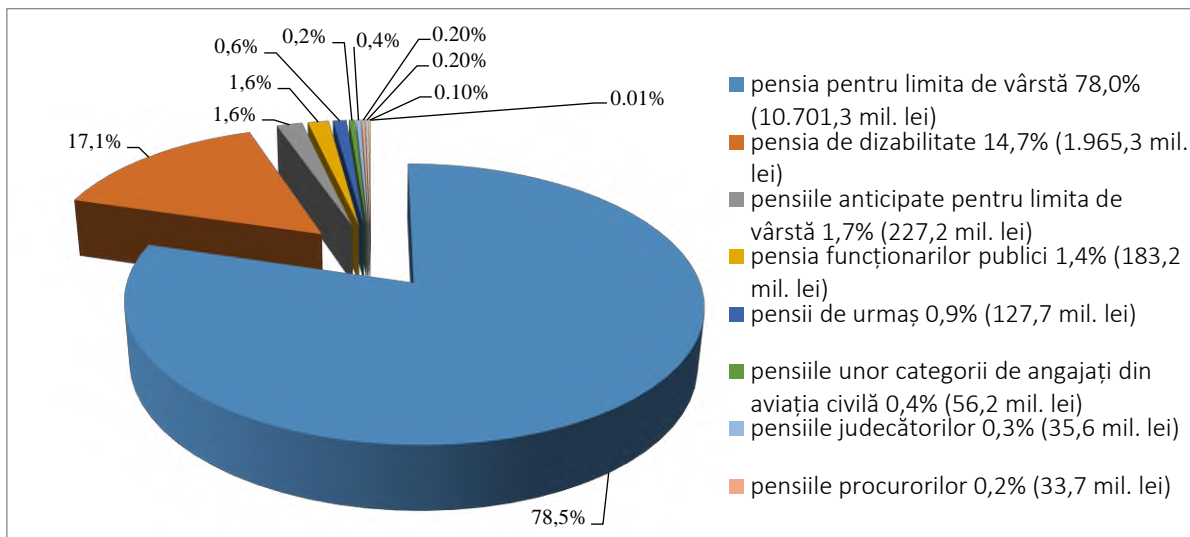
Totodată, ponderea cea mai semnificativă în totalul cheltuielilor o constituie cele pentru protecția persoanelor în etate (63%), care cuprind majoritatea pensiilor acordate, după cum se prezintă în figura ce urmează.

Figura nr. 4 Ponderea cheltuielilor pe programe, în totalul cheltuielilor BASS executate

Sursă: Date calculate de audit în baza informațiilor din Raportul privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2019 (Formularul nr.2CNAS).

În contextul protecției persoanelor în etate, se relevă că, pentru anul 2019, cheltuielile efective pentru acordarea pensiei de asigurări sociale (din sursele BASS) au constituit 13.377,3 mil. lei, iar pentru pensiile de asistență socială (de la BS) – 1 504,2 mil. lei. Structura cheltuielilor efective privind acordarea pensiilor de asigurări sociale se prezintă în Figura nr.5.

Figura nr.5 Structura cheltuielilor efective privind acordarea pensiilor de asigurări sociale

Sursă: Date calculate de audit reieșind din informațiile Raportului privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat la partea de cheltuieli a prestațiilor sociale la situația din 01 ianuarie 2020 (Formularul nr.7 CNAS).

Potrivit datelor din figură, ponderea cea mai mare în structura cheltuielilor efective privind pensiile de asigurări sociale finanțate din BASS revine pensiilor pentru limita de vârstă – 78,0% (10.701,3 mil. lei), urmate de pensiile de dizabilitate – 14,7% (1.965,3 mil. lei).